

AUIÉ

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI **A V U I**

DISSABTE
4 DE MAI
DE 2002
N. 9

Tròben es marques de localizacion ena creu de Santa Eulàlia d'Unha S'an metut pèces naues entà remplaçar es fausses de reparacions anteriores

pariona entara Parròquia de Gessa, que tanben figure com entregada, mès que se desconeish a on se tròbe. Es òbres s'encarguèren ar argentèr Domenec Medina, e s'auien de semblar ara creu deth monastèri de Sant Agustí de Barcelona, qu'auie estat hèta peth madeish orfèbre.

Presentaràn era creu ath pòble de Unha en ua ceremònia que se harà ben lèu

Ager, era creu de Santa Eulàlia participèc ena professon des Creus de Salardú, com ei costum ena hèsta de Santa Creu. Maugrat que non se sap a on se salvarà era òbra apraiada, era presentacion ath pòble d'Unha se harà ben lèu, segontes informe mossen Josèp Quella, eth quau, amassa tamb er alcalde deth pòble, Miquèu Angel Ademà, sigueren es que possèren era sua restauracion.

Era creu de Santa Eulàlia d'Unha participèc ager ena Professon des Creus de Salardú.

OLGA BESOLI

Olga Besoli
UNHA(PUJÒLO)

Era creu gotica de Santa Eulàlia d'Unha a tornat entara Val d'Aran, dempús d'èster restaurada pes artesans joièrs de Lhèida, Antonio Egea e Carmèl Ayala, dera Delegacion de Patrimoni Culturau deth Bisbat de Lhèida. Era creu, que pese 4.177 grames e medís 105 centimètres de long per 44 centimètres e miei d'ample, ei compausada per 63 pèces e 45 claus. Era restauracion a consistit, principaument, ena

neteja de sodadures d'estanh e en remplaçament de pèces qu'auien estat hijudes en reparacions anteriores; tanben s'an dorat es pèces hètes de nau. Ena neteja dera creu gesseran, ena part inferiora dera canha, es

marques de localizacion toponomica que corresponen ath lòc de manufactura BA (Barcelona), e eth de destinacion UNA (Unha). Non s'auie constància d'era existència de marques referenciaus, a despiet

de qu'ei abitau que i siguen en òbres de caracteristiques semblantes. Eth contracte de manufactura dera creu de Santa Eulàlia d'Unha date deth 30 d'octobre de 1574, amassa tamb er encargue d'ua auta creu

Aguesta setmana en

AUIÉ

Representants aranesi cerquen solucions ath transport en Brussèlles

Comence era prumèra fasa des òbres de melhora dera C-28 entre Betren e Garòs

21 representants des municipis aranesi en eth Parlament Europèu

Er increment deth transpòrt de marchandises peth Pirenèu demane alternatiues ath trànsit rodat

Redaccion
VIELHA(Castièro)

Representants des ajuntaments dera Val d'Aran visitèren, deth 24 ath 26 d'abriu, eth Parlament Europèu en Brussèlles. Eth motiu dera visita ère d'entrevistar-se tamb eth Gabinet dera comissària de Transpòrts, Sra. Loyola de Palacio, ara quau transmeteren es principaus preocupacions

ath delà de non produir-se aquest hèt, contunhament creish eth transit. Enes comunicacions per tren èm pitjor que hè 50 ans, e es carretères non se melhoren". Era Comission Europèa de Transpòrts ei d'acòrd tamb es representants aranesi en qu'era solucion ad aquest creishement de transit passe per ua naua linha de tren, tà

qu'eth transpòrt de marchandises se pogue hèr coma en rèste d'Euròpa. Per çò que hèr as previsions entara N-230, aquesta via a de hèr-se tamb eth maxim respècte ath mieiambient e ar entorn naturau, e p' amor d'açò es aranesi presentèren era alternatiua d'ua via segregada e sosterranha ena major part possible.

Era solucion ath transit rodat passe per ua naua linha de tren

deth parçan en çò que hè as infraestructures e ath transpòrt. Segontes informe er alcalde de Vielha-Mijaran, Pau Perdices, "eth motiu essenciau dera visita ei eth hèt de non auer solucions concrètes ar increment de transpòrt de marchandises peth Pirenèu, eth quau s'a multiplicat enes darrèri ans sense que s'agen melhorat es vies de comunicacion", e acabe higent: "eth Libre blanc dera Comunitat Europèa ja parlaue deth besonh de permeabilizar eth Pirenèu, per contra,

Representants de lèu toti es ajuntaments d'Aran visitèren eth Parlament Europèu

Breus

Era "Taula de Vielha" se tornèc a amassar entà tractar era Lei d'Aran

Eth deluns passat, representants deth conjunt des partits politics aranesi se reüniren, per dusau còp, ena nomenada "Taula de Vielha". Aquesta Taula, constituïda eth dia 22 d'abriu, a coma objectiu fonamentau cercar eth consens deth conjunt des fòrces politics araneses dauant dera modificacion dera Lei d'Aran, prepausada peth PP en Parlament catalan, ara hè dues setmanes. Es fòrces politics araneses, excèpte eth CDA, que non podèc assistir ad aquestes reünions, an manifestat eth besonh de reflexionar sus es aspèctes dera Lei d'Aran qu'aurien de èster modificadi, dempús de 12 ans de foncionament. Eth resultat des reünions celebrades a estat un document d'objectius, aprovat practicament per unanimitat, eth quau se presentarà as grops parlamentaris deth Parlament de Catalonha entà poder èster debatut en actuau procés de reforma dera Lei d'Aran. Tanben, era Taula de Vielha s'a mercat dus objectius primordiais: mès representativitat ciutadana en Conselh Generau e melhorar eth tet competenciau, autan enes traspassi de competències ja hèti, com en aqueriment de naues competències. Aquest pròplèu deluns, dia 6 de mai, aurà lòc ua tresau reünion dera Taula, tamb era finalitat d'acabar de concretar es objectius mercadi, e tà premanir eth document definitiu que se presentarà dauant deth Parlament de Catalonha, entà èster debatut. Era Taula de Vielha tanben vò era participacion dera ciutadania aranesa, per açò organitzarà un "Fòrum" de debat, ath quau seràn convidadi a participar es representants des grops politics en Parlament catalan, e que serà dubèrt a toti es aranesi.

Agenda

EXPOSICIONS E CHARRADES

Vielha

■ Charrada sus er acuelhement familiar. Dia 9 entàs 19 ores. En Ajuntament de Vileha.

Arties

■ Exposicion "Fars deth sègle XX: Sigmund Freud" ena glèisa de Sant Joan d'Arties. Enquiath 9 de junh, en orari de 17 a 21 ores, de dimars a dimenge.

INSCRIPCIONS

■ Era escola mairau "Eth Cargòlh" deth Naut Aran daurís eth periòde de preinscripcion, deth nau cors, deth 6 ath 24 de mai. Informacion ena escola d'11or. a 12or. de deluns a diuendres, o ath telefon 973 64 42 79.

HÈSTES Dissabte

■ 12'00 Diferenti actes en pati dera escola.
17'00 Concors de quilhes e ginkana ena plaça dera Pica

19'30 Ronda de bars
24'00 Balh damb "Cimarron" e "Santi Arisa"

Dimenge

■ 9'00 Concors de pesca
12'00 Tir ath plat e ara diana, partit de fòtbal e jòcs
15'00 Demostracion des Aizkolaris
16'00 Concors de botifarra
19'00 e 24'00, Balh damb "Magnum Broset" e "Duende"

Servicis

CONSELH GENERAU	973 64 18 01
OFEA (FOMENT ARANÉS)	973 64 00 92
TORISME VAL D'ARAN	973 64 06 88
MOSSOS D'ESQUADRA	973 64 09 72
GUARDIA CIVIL	973 64 00 05
POMPIÈRS D'ARAN	973 64 00 80
ESPITAU VAL D'ARAN	973 64 00 06
BAQUEIRA BERET	973 63 90 00
BURÈU TORISME VIELHA	973 64 01 10
CORRÈUS	973 64 09 12
NOTARIA	973 64 00 10
RECAPTACION IMPÒSTI	973 64 02 78
MUSÈU D'ARAN	973 64 18 15
AUÉ (REDACCION)	973 64 30 51
GREMI D'HOSTALERIA	973 64 06 01
LORDÈRES	973 64 18 01

AUÉ

EDITE: PREMSA CATALANA S.A.
ELABORACION: GRUPCAT
radio@grupcat.com

CASTIÈRO

Un aranés, campion mondiau

Redaccion
VIELHA

Er aranés Manuel Legaz, deth CEVA, siguec eth ganhador deth Campionat deth Mon de patinatge artistic, classa B, ena categoria Junior.

Era competicion, qu'auèc lòc era passada dimenjada, compdèc tamb era participacion de 50 patinadors, entre es quaus se i trobauen tres aranesi enes categories Junior e Infantil. Era categoria Junior masculina,

Pòdium tà dus aranesi ena Lliga Catalana de Patinatge

siguec fòrça disputada entàs tres prumèrs classificats, (Manuel deth CEVA, Rubén de Madrid, e Edgar deth FCB). Ena prumèra pròva, programa tecnic cuert, Manuel Legaz anaue dusau, mès realizèc un excellent programa liure que lo placèc en prumèr lòc deth pòdium.

D'un aute biais, deman, dimenge, s'amiarà a tèrme en Puigcerdà era darrèra pròva dera Lliga Catalana de patinatge, classa B. Es aranesi Marc Gironella e Juan Ignacio Legaz ja an assegurats eth pòdium, segontes es classificacions arthenhudes enes pròves ja hètes dera Lliga. En aguesta competicion, es patinadors auràn de demostrar era sua qualitat, en tot executar un programa cuert improvisat.

CASTIÈRO

JOSEP M ROSICH

Es òbres de melhora dera C-28 son a punt de començar

Melhora dera C-28 entà evitar es colapses enes temporades nautes

Eth tram que va de Vaquèira ath Plan de Beret tanben s'acabarà abantes dera temporada d'iuèrn

Redaccion
VIELHA

Es problèmes damb eth transit, es quaus se produsissen cada còp que i a afluències masiues de gent tara Val d'Aran, se veirà redusi a compdar dera pròplèu temporada d'iuèrn. S'aurà ua major fluïdesa de transit ena C-28 un viatge siguen acabades es òbres de melhora, es quaus se compausen de tres fases e que

seràn executades per tres empreses diferents. De Betren enquia Garòs es vòres s'eishamplaran, e se revestiran e aplaniran es cunetes, ath delà de construir-se dues redones: ua ara nautada de Escunhau e era auta en Casarilh. Tanben se haràn redones enes entrades d'Arties e de Salardú, e s'eishamplaran eth pònt e era carretèra que passe per Salardú, mejançant voladissi en tota era part estreta (ath cant

der arriu). Ei previst qu'aguestes meliores començen immediatament, e que siguen prèstes abantes dera pròplèu temporada de esquí. Aguestes òbres, que compden damb un pressupòst d'uns 4.800.000 èuros (800 milions de pessetes), s'arturaran pendent es mesi de juliòl e agost en aqueri lòcs a on se pogue dificultar eth transit. Ath delà, se meterà era dusau cocha de gondrom en tram que

va de Vaquèira ath Plan de Beret, e s'acabaràn es tancaments de seguretat e es senhalizacions de seguretat viau corresponents. Eth tram de carretèra que va de Garòs a Salardú tanben ei previst que s'apraie, e s'an començat es tramits administratius entà portar-lo a tèrme. Segontes Jordi Benet, cap deth Servici de Carretères dera Generalitat en Lhèida, aquest tram se poderà executar er an que veng.

BARCELONA

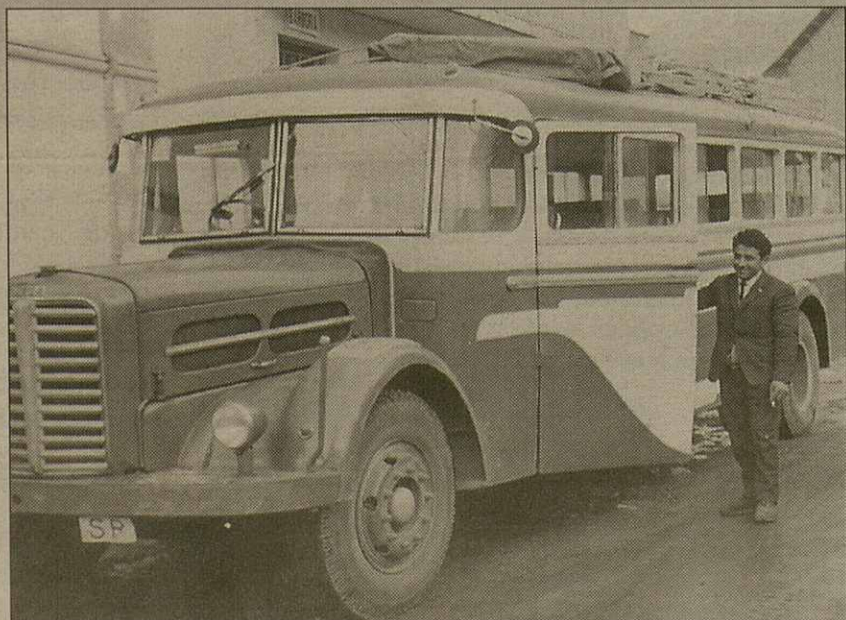
Er aranés e er occitan s'altèrnen en INFÒC, nau programa en BTV

Redaccion
VIELHA

Era BTV, emissora municipau de television de Barcelona, emitís, des deth passat mes d'abriu, un informatiu en occitan. Aquest programa, que se ditz "Infòc", ei amiat pera aranesa Ana Forment e per occitan Manèl Zabala e consistís, basicament, en ua agenda culturau occitana de Barcelona e des entorns. Er

aranés e er occitan s'altèrnen ena programacion de dues emissions setmanaus de cinc minutes, es quaus vòlen informar as pròplèu dus mil aranesi que demoren ena capitau catalana, ath delà des occitans que non son quantificadi. D'un aute biais, ben lèu s'a de presentar "Parçan d'Aran", ua associacion d'aranesi que vò amassar as amics dera tèrra e dera cultura aranesa.

Ua exposicion de fotografies, hètes per José Porras, se pòt visitar ena sala d'exposicions dera libreria Altair de Barcelona (Gran Via 616), deth 2 ath 31 de mai. Eth reflèxe dera societat aranesa, era vida vidanta e actes importants qu'auerèn lòc ena Val d'Aran des der an 1943 ath 1985, visti en 30 fòtos representatiues

AUÉ

Perfil

Josèp Maria España Sirat, aranés illustre deth sègle XX

Olga Besolí
Vielha(Castièro)

De quèrra a dreta: Jaume Magre, Enric Canturri, Pere Mies, Josep M Espanya e Francesc Macià, Humbert Torres, Pere Coromines, Josèp Maria España

HISTÒRIA GRÀFICA DE LLEIDA

HISTÒRIA GRÀFICA DE LLEIDA

Josèp Maria España Sirat neishec en Vielha eth 24 d'agost de 1879, exercic d'avocat en Òsca, Lhèida e Barcelona. Sigüec fundador, tamb un grop d'amics, deth diari "La Lucha" e dempús dera Associacion Escolara Republicana. Participèc en diferenti procès electoraus, prumèr tamb eth Partit Liberau, e dempús tamb Esquerra Republicana de Catalonha e era "Lliga". De 1913 a 1917, presidic era Deputacion de Lhèida e, des d'aguest cargue, possèc era estienuda des línhes telefoniques per tota era província, era modernizacion der Espitau dera Maternitat, era melhora des comunicacions pirenenques, com era carretèra deth Pòrt dera Bonaigua, e demanèc eth tren pirenenç, eth quau arribarie enquiara Pòbla de Segur trenta ans mès tard, o eth tunèl de Vielha, començat en 1944. Collaborèc, tañben tamb eth president Macià, ena modernizacion deth país des deth Conselh Permanent dera Mancomunitat, deth quau sigüec escuelhut membre en 1914.

En 1931, er alavetz president Companys, lo convidèc a incorporar-se de nau en projecte d'Esquerra Republicana de Catalonha, e lo nomenèt director generau d'Administracion Locau, e mès tard conselhèr de Governacion. Pendent eth Govèrn conservador de Lerroux, en 1934, sigüec embarrat quauqui mesi en un batèu d'Uruguai, dempús que Companys proclamèsse er Estat catalan laguens dera Republica Federau

Coma president dera Deputacion de Lhèida (1913-1917) actualizèc es comunicacions

Maria España o eth president Companys evitàren era mòrt d'un bon nombre de persones, es quaus poderen hùger dera violència en aquera situacion de guèrra civiu. Eth grop parlamentari Socialistes-Ciutadans pel Canvi (SCC), presentèc ua Proposicion non de lei, que sigüec aprovada peth Parlament de Catalonha eth pasat 25 d'abriu, ena quau se demanaue ath Govèrn dera Generalitat de "recuperar e compilar era documentacion e memòria biografica de Josèp Maria España Sirat, entà facilitar eth coneishement deth personatge e deth contèxte istoric en que desvolopèc eth sòn treball".

Melhorar es comunicacions e modernizar eth país, sigüeren es preocupacions primordiais d'un mandatari que se formèc politicament ena Catalonha der interior e rurau, e que viuec uns temps de cambis qu'encara aué non acabam de comprèner e conèisher. Tamb aguest projecte, s'artenh eth reconeishement d'un personatge dera nòsta istòria, e se daurís un camin entà toti aqueri que volguen investigar, tamb supòrt institucionau, uns hèts e uns documents que mos pòden explicar ua epòca, qu'encara aué, non ei bric clara.

Espanhòla. En març de 1936, sigüec nomenat conselhèr de Governacion, e en juridèl d'aqueth madeish an dirigic eth lheuament militar en Barcelona.

Es mesi que seguiren, era integritat e altruïsme de personatges com Josèp

ara que i èm

Josèp Lois Sans

N'i a d'auti de petiti

Enes ans 80, Portugal ère considerat un estat monolingüe dera Union Europèa. Er an 1999, ua lei reconeishie uns drets lingüistics en Miranda do Douro (municipi portugués damb 8000 abitants). Ua normatiua deth Ministèri d'Educacion portugués autorizèc d'includir eth mirandés, varietat der astur, enes currículums de Primària e Segondària, maugrat que non i destine cap de sò. Atau, s'oficializèc ua normatiua escrita en tot cométer un grèu error: non se hec a coincidir damb era der asturian, e se comencèc era produccion de literatura e de publicacions. Era setmana passada, expèrts lingüistes participèren en Miranda en Vau. Simpòsium Internacionau de Lengües Europèes e Legislacion, promogut peth CIEMEN, damb era colaboracion des autoritats de Miranda. En Estat espanhòu, a mès dera diuersitat coneishuda, i a d'autes situacions. Eth Govèrn extremenç a declarat Ben d'Interès Culturau ua forma de parlar dita "A Fabla", que mantien tres poblets de Càceres. Non se sap qué ei, totun, s'a originat un moviment que preten convertir-la en ua lengua. En Carxe, Murcia, se i tròbe ua comunitat de parlants de catalan, es quaus mantien viues es tradicions. Segontes eth ponent, son abandonadi peth Govèrn murcian e peth Govèrn espanhòu (manca d'enlumenat apropiat, atencions medicaus e educatiues deficientes, salubritat desastrosa...) sonque per parlar catalan, qu'en didèn "chapurreau". Eth procès de convergència europèa a de caminar entà equiparar aguestes situacions. Eth reconeishement des diüerses realitats lingüistiques forme part deth reconeishement democratic des drets collectius des ciutadans.

DAMB ERA COLLABORACION DETH DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA DERA GENERALITAT DE CATALUNYA E DETH CONSELH GENERAU D'ARAN

